

Den smalle bog

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 2. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

Jorns steder, Læsø, Albissola og Paris

Lars Morell: Asger Jorn på Læsø (72 sider); Asger Jorn i Colombes-Paris (64 sider); Asger Jorn i Albissola (65 sider) Pris per styk: 250...

Den smalle bogs mest læste

-

Digte der vil være erindring
Marilyn Nelson
Hurtigere end lyset
Oversat af Inge og Anne-Marie Pedersen
Bureauets Lommebibliotek 112 sider
Af Jakob Brønnum ...
-

Om lethed i det tunge, kunst som forskning og fri natur som menneskestyret
Iben From (red.):
"Erland Knudssøn Madsen", 240 sider, KunstCentret Silkeborg Bad 2016, 175 kr. Af Egil Hvid-Olsen Et digt kan være...
-

Krisen som en gave
Fynn Janning: "The Happiness of Burnouts" (The case of Jeppe Hein)
Koenig Books, London 128 sider
(engelsk) Pris: 24,80 EUR ...
-

De døde kan høre, at man tænker på dem
Julia Werup Ensomme mænds død
Det poetiske bureaus forlag, 150 kr.
Af Søren E. Kristoffersen
At skrive om et værk er en form for psykooa...

fredag den 15. december 2017

Jorns steder, Læsø, Albissola og Paris

Lars Morell: Asger Jorn på Læsø (72 sider); Asger Jorn i Colombes-Paris (64 sider); Asger Jorn i Albissola (65 sider) Pris per styk: 250 kr.
Udgivet af Foreningen Asger Jorns Venner. www.asger-js-venner.dk

af Troels Laursen

Skagen har sine malere og Læsø var i 60'erne lige ved at få sin egen koloni af kunstnere. Det blev dog ikke til så meget, og alligevel satte Jorn sine spor på øen, så det endnu mærkes, så selvom der aldrig blev en kunstnerkoloni som i Skagen, og Jorn ikke selv var der så meget igen, målt i tid, så giver det alligevel god mening at knytte ham til øen. Og som foreningen bag gerne vil det, nemlig udbrede kendskabet til Jorns virke med afsæt i Paris og Albissola i Italien og på Læsø. Og det begynder der på øen der er kendt for sit salt.

På en togrejse købte Jorn af en medpassager Bangsbohave for 10.000kr. Uden at, have set hverken gården eller Kattegatoen. Han overtog gården den 1. april 1964 og en slags aprilsnar var det på sin vis, for det viste sig at gården lå meget afsides og var i dårlig stand. Med hjælp fra kollegaen Jørgen Haugen Sørensen og den navnkundige gallerist Birch gik det dog. De to købte i øvrigt begge senere hus på øen og en kunstnerkoloni var i sin vorden, hvor senere også Per Kirkeby slog sig ned i en mange år og stadig har et hus der. Først næsten halvanden år efter købet ser Jorn selv huset. Han og galleristen ville rydde nogle træer på vennens grund, men snart gik Jorn ind efter øl, men vendte ikke tilbage før han, i de få dage de var på øen, havde malet vennens lade med et stort murmaleri, der fortalte om solens gang over himlen fra morgen til aften i alle dens farveskalaer, og viste som en gammel salme, at solens gang over dagen lignede menneskelivets gang på jorden, sluttende med en storslået nocturne, hvor mørket har sænket sig og alt er gået til ro.

Bogen er illustreret med ganske mange fotos af både Jorn og hans værker, der har tilknytning eller direkte er blevet til på Læsø. Ærgerligt nok ikke de bedste gengivelser og ofte i små formater, så man kunne have ønsket sig en lidt større udgivelse, hvor der havde været plads til flere detaljer i værker, som i nævnte, der er så kæmpestort at det rækker over flere vægmetre. Efter den kraftanstrengelse kom Jorn ikke på øen i tre år. Og han sagde selv på et tidspunkt at han havde haft huset i fire år, men kun været der i ti minutter. Hans levede i de år en vagabondtilværelse, hvor han rykkede rundt hele tiden fra sted til sted, fra land til land.

Teksten af Lars Morell er velskrevet og læseværdigt. Bogen er et langt kapitel uden stop, og man kunne have ønsket sig flere små overskrifter og afsnit, især de steder, hvor der kommer nye personer ind på "scenen", personer som kunstnerkollegaen Jørgen Haugen Sørensen, Troels Andersen, manden der kom til at lede Jorn Museet, i Silkeborg og Jorn sidste samlever Nanna Enzenberger, der også fødte hans sidste søn Ib.

Søren E. Kristoffersen om Julia Werup

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2017 (36)
 - ▼ december (4)
 - Om at forstå, at du ikke kan forstå det
 - Jorns steder, Læsø, Albissola og Paris
 - De døde kan høre, at man tænker på dem
 - En samfundsnassers selvbiografi
 - november (3)
 - oktober (4)
 - september (3)
 - august (3)
 - juli (1)
 - juni (2)
 - maj (4)
 - april (2)
 - marts (4)
 - februar (3)
 - januar (3)
- 2016 (34)

Slå op i Den smalle bog

Nettidsskrifter: Litteratur - Artikler og kritik

- Kornkammer
- Lithub
- Litteraturnu
- Modspor

Nettidsskrifter: Kulturmagasiner og det, der ligner

- Atlas Magasin
- Ikaros

- Det vanedannende ved at læse Baudelaire
Baudelaire i udvalg af Charles Baudelaire
Hæftet bog, 740 sider, 2. reviderede udgave,
2014 Det Poetiske Bureaus Forlag
Pris: kr. 3...

Litteraturen, bevægelsen, teksten

- Floret
- Hver mandag
- Hybenblod (Linda Nørgaards blog)
- Knud Steffen (Nielsens blog)
- Slagtryk

Hun arvede gården og levede der i en række år ludfattig og ile set af øens befolkning, på grund af hendes tyske afstamning.

Der er ikke mange af den slags anekdoter fra Jorns tid på øen, kun få om hans ekstravagance, som når han betalte dobbelt for maden på Hotellet, eller om hans missionske "forvalter" Stoklund, der tog sig af både Jorns Landrover og huset, så det altid var klar når Jorn var på vej til øen. I hvert fald så længe Jorn fik betalt ham for det. Morell har besøgt Stoklund, som fortæller om tiden, men der rendes ikke med sladder og alt efter temperament, kan man så begræde det eller fryde sig over det.

Morell holder sig til fakta og sætter med sin bog Læsø ind i den store bog om Jorn og hans kunst. Der er flere henvisninger til Edvard Munch i værkerne, der kommer fra Jorn mens han arbejder på Læsø. Cirka 30 værker opregner Morell det til. Han gennemgår dem nøje så deres kunsthistoriske baggrund lægges overbevisende frem. Foruden det store vægmaleri i Birchs lade, eksempelvis "Himmelhunden", samt et Sankthansbålsmaleri, som intensitet ikke levner Krøyers ditto noget efter. Også de kendte papirarbejder "Prikbillederne" bliver omtalt. I det hele taget kommer Morell flot omkring den smule, der er at fortælle med og om de godt ti år Jorn har huset, så både tiden og kunsten fra den tid opleves vedkommende.

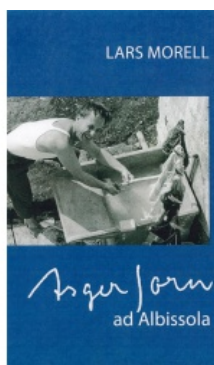
Jorn var ikke på Læsø for naturen eller lysets skyld, han malede som regel om natten i skæret fra lysstofrør. Det var måske mere øens isolerende karakter, der trak ham, derover, eller som han selv ytrede det i et interview i Ekstra Bladet "man kan godt sige, jeg er her for at blive lidt glemt. Rådne lidt op. Lige stille. Måske er det starten på retræten. Man skal jo også tænke på sine gamle dage".

Jorn døde 1. maj 1973 på Aarhus Kommunehospital af lungecancer, og glemt blev han ikke, heller ikke på Læsø, selvom han var dødelig syg den sidste gang han var på øen, i nytåret 1972/73. Bogen er et fint stykke lokalhistorie med national og international kunsthistorisk bredde.

Huset blev efter Jorns død i en årrække forpagtet ud af naboen Stoklund, som udlejede det til turister. Siden stod det tomt i en lang årrække indtil Nanna Enzenberger i 2007 solgte stedet til de nuværende ejere, der efter store istandsættelser og en del forviklinger og beskyldninger i pressen, om et legat, der skulle knyttes til stedet og Jorn, endelig i 2009 kunne indvie huset med henblik på blive brugt som gæsteatelier for kunstnere.

Jorn i Italien

65 sider, inklusiv mange fotos, i et langt kapitel, udgør dette 2. bind i serien om Asger Jorns steder rundt om i verden. Det handler om de år Jorn havde et hus i Albissola i Italien. Og i maj sidste år, åbnede man Casa Museo Jorn, der nu er et vidnesbyrd om Jorns enestående kreativitet og hvor man kan se omkring 20 års historie af Jorns arbejder mellem Silkeborg, Sorring og Albissola, fra 1952, det første år han er der, til han dør i 1973.

Albissola-bogens italienske udgave

Jorn købte huset, hvor hele to paver var født og opvokset, i 1957. Det var da en ruin i et 5.000m² stort vildnis af en have. Jorns ven, mureren Umberto, fik sat huset så meget i stand, så kunstneren kunne flytte ind med sin familie. Umberto og hans kone Teresa flyttede også ind og passede ejendommen, når Jorn rejste rundt i verden. Året efter overtog han nabohuset og

sammenlagt var der nu en hektar jord til. Jorn og Umberto anlagde gange af mosaik, der slyngede sig gennem haven. De murede glas og potteskår ind i husets ydervægge, byggede en udendørsovn af sorte og hvide strandsten og anbragte Jorns små skulpturer overalt i blomsterbedene. Indenfor malede Jorn direkte på væggene eller murede relieffer op på dem, med tydelig inspiration fra Gaudi og lokale (originale) traditioner om at udsmykke huse ved havet med muslingeskaller og strandsten. Han virkeliggjorde sin forestilling om et levende eventyrhus, med et lyserødt luksusbadeværelse, så det hele blev en stor skulptur, man kan bo i. Og Jorn lever dermed op til filosofen Heideggers udsagn, om at et hus aldrig bliver bygget færdigt, fordi det at bygge er en eksistensform for mennesket.

- Kunsten nu
- Vink København

Jorn havde nogle af sine mest produktive år i den lille by på kysten vest for Genova. For eksempel var det her, han skabte det 3 gange 27 meter store keramiske relief til Aarhus Statsgymnasium sammen med flere af byens pottemagere. Fra Silkeborg og Sorring havde han været interesseret i at sætte almuens pottemageri, der var brugsgenstande, sammen den moderne kunst, og derved skabe et nyt formsprog af spontanitet og håndværk, befriet fra videnskaben og det intellektuelle.

Få uger før sin død i 1973 testamenterede Jorn huset til Albissola kommune med ønsket om, at det skulle indrettes som museum og kunstnerbolig. En betingelse var, at Umberto og Teresa skulle have lov at blive boende, så længe de levede. Efter deres død i slut 90'erne stod huset tom, men er som nævnt nu genåbnet. Lars Morell er manden, der ved mest om Jorn og med denne udgivelse beviser han det endnu engang. God faglig kunsthistorisk viden kombineret med anekdoter og glimt i øjet, går her op i en fin enhed af fornem formidling.

Jorn i Frankrig

Asger Jorn i Colombes-Paris er den tredje bog i trilogien omkring Asger Jorns atelierer på forskellige steder. Og de 64 sider indeholder mange fotos fra Jorns tid i Paris og ikke mindst huset eller atelieret han havde der i Colombes, en bydel lidt uden for Paris. Og på disse få sider bringer Morell historien om kunstneren og huset, med anekdoter, der ikke blot bliver til tåhø-anekdoter, men som bliver sat kyndigt og grundigt ind i en sammenhæng, der udfolder Jorns tid i huset og ikke mindst den kunst han frembringer der. Bogen fremviser flere sider af Jorn, især som grafiker, som sker i et samarbejde med trykkeren Peter Bramsen, som egentlig redder Jorn, der i fem år har været hjemløs, da han får Jorn til Paris, for her finder han sit sted, hvor han kan få arbejdsro og samtidig være tæt på kollegaerne, blandt andre Jørgen Haugen Sørensen, inde i Paris.

Huset blev hans arbejdssted og et produktionssted, hvor der bare var det nødvendige. Ikke som i de andre huse, hvor der var masser af loppefund og nips. Her blev der ikke gjort plads til kærester eller børn. Det kom der dog til. Og et lyserødt luksus badeværelse i kælderen.

På engelsk kaldes en kunstners arbejdsplads for "a studio", mens man på fransk og dansk, siger "et atelier". En dobbelthet, der udgår hel fra renæssancen, hvor en kunstner havde både et atelier og et studio. I atelieret udførte han den håndværksmæssige del af sit virke, mens han opbevarede sine bøger og andet i et lille studiekammer ved siden af. De to rum afspejler dobbeltkarakteren i den moderne kunstners indsats. Samme dobbelthet var der i Jorns huse og steder. Der var altid et større rum, hvor han kunne arbejde med oliefarver og terpentint, samt et værelse, hvor han læste og skrev, samt malede med ikke lugtede akvarel.

Jorn flyttede fra huset i sommeren 1972 og rejste videre til Albissola, hvor han tilbragte efteråret og han holdt sin sidste jul på Læsø samme år. Han døde 1. maj året efter og de tre huse stod i årevis som om han lige var gået en tur ned efter cigaretter. Huset ejes i dag af malerparret Maja Lisa Engelhardt og Peter Brandes, der bidrager med en række af bogens fotografier. Det er første gang, takket være denne lille fine tryksag, at offentligheden får adgang til denne ejendom, der gennem 50 år har været et holdepunkt for dansk kultur i den franske hovedstad. Selvom trilogien nu er bragt til vejs ende, så kunne man ønske at vennerne og Morell fik lavet flere bøger, fra den Nordiske rejse i 60'erne eller fra Japan, som i 1970 påvirkede hans senere grafiske produktion, eller fra ... mulighederne mange og udgiverne her, har med denne bog, vist, at de kan løfte det.

Indsendt af Jakob Brønnum

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Indtast din kommentar...

Kommenter som:

Vælg profil... ▼

Udgiv

Vis eksempe

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)

Rejser tema. Leveret af [Blogger](#).